

OBČINSKA UPRAVA

GLASILO „KMETSKE ŽUPANSKE ZVEZE“.

IZDAJATELJ IN LASTNIK: „KMETSKA ŽUPANSKA ZVEZA“.

Izhaja dvakrat na mesec, ter stane celoletno 6 kron, polletno pa 3 krone.

Dopise je pošiljati uredništvu „Občinske Uprave“ v Ljubljani. — Rokopisi se ne vračajo.

Odgovorni urednik:

Dr. Vladislav Pegan.

Posamezna številka 30 vinarjev.

Naročnino in oglase sprejema upravništvo „Občinske Uprave“ v Ljubljani.

Cena oglasom je za dvostopno petitno vrsto 20 vinarjev, večkratno inseriranje po dogovoru.

Volilna pravica za deželni zbor v mestnih skupinah.

(Važna razzodba državnega sodišča.)

„Ker po določilih občinskega statuta za Ljubljano občanstvo onih oseb, ki posedujejo v občini kako hišo ali zemljišče ali ki od svojega obrta alikakega pridobinskega podjetja plačujejo direktni davek, ni odvisno od bivališča v občini, imajo te skupine občanov mestne občine ljubljanske v Ljubljani volilno pravico za deželni zbor, in to tudi takrat, če imajo volilno pravico v kaki kmečki občini, ker tam stanujejo.“

C. kr. državno sodišče je po dne 14. januarja 1913 izvršeni obravnavi o pritožbi odvetnika dr. Karola Trillerja v Ljubljani, vloženi sub praes. 2. oktobra 1912, štev. 318/drž. sod. radi kršenja po ustavi zajamčene politične pravice za volitve v deželni zbor vojvodine kranjske, razzodilo:

Z odločbo c. kr. deželnega predsednika za Kranjsko z dne 16. septembra 1912, št. 2272, se deželnozborska volilna pravica dr. Karola Trillerja in tovarišev ni kršila.

Razlogi: Vsled nepotrditve deželnih poslancev Josipa R. in Adolfa R. je bila na dan 24. septembra 1912 razpisana v Ljubljani dopolnilna volitev. Po členu III. deželnega zakona z dne 20. maja 1912, dež. zak. št. 29, mesto Ljubljana za to volitev ni tvorilo kakor sicer dveh volilnih okrajev, temveč samo en volilni okraj, ki je teritorialno soglašal z ozemljem mestne občine ljubljanske. V volilne liste (imenike), ki jih je sestavil magistrat mestne občine, je bilo poleg mnogo drugih sprejetih tudi 608 takih oseb, ki sicer nimajo v občini domovinske pravice, vendar pa po-

sedujejo tamkaj kako hišo ali zemljišče ali pa plačujejo od v Ljubljani samostojno izvrševanega obrta ali pridobinskega podjetja direktni davek in so vsled tega občani občine Ljubljane. Dr. Karol Triller in tovariši so proti temu svoječasnno vložili reklamacijo, v kateri so zahtevali, da se te osebe črtajo iz volilne liste (imenika). Sicer tem osebam niso odrekli lastnosti občinskih družnikov, kakor tudi ne plačevanja prej omenjenih davkov, ugovarjali so pa temu, da bi te osebe imele volilno pravico za deželni zbor, in sicer zaradi tega, ker ne stanujejo v mestu Ljubljani, temveč zunaj mesta v raznih tujih občinah in torej ne spadajo k deželnozborskemu volilnemu okraju mesta Ljubljane, temveč k volilnemu okraju onih občin, kjer imajo svoje bivališče.

C. kr. deželni načelnik za Kranjsko je s svojo razzodbo z dne 16. septembra 1912, št. 2272, reklamaciji v točki I. in II. iz različnih razlogov ugodil in sicer v točki I. v 7. slučajih, v točki II. pa v 43. slučajih. Nasprotno je pa reklamacijo v točki III. za ostale slučaje glede zahteve črtanja dotičnih volilcev odklonil.

Proti tej III. točki odločbe je naperjena pritožba dr. Karola Trillerja in tovarišev, ki so jo vložili pri c. kr. državnem sodišču in v kateri povdarjajo, da je odklonitev zahteve glede črtanja dotičnih volilcev iz deželnozborskega volilnega imenika zaradi tega nepostavna, ker dotičnim ne pristojajo v Ljubljani volilna pravica za deželni zbor, ker nimajo v mestu Ljubljani svojega bivališča, temveč v raznih drugih občinah in torej nimajo v mestu Ljubljani, ampak v teh drugih občinah volilno pravico za deželni zbor.

V predležem slučaju gre torej za to, ali je bivališče teh občanov v Ljubljani, ki plačujejo prej omenjene davke, pogoj za njihovo deželnozborsko volilno pravico v Ljubljani ali ne.

Za deželnozborsko volilno pravico v mestu Ljubljani je v prvi vrsti merodajen § 13. deželnega volil-

nega reda v tej obliki, kakor jo določa deželni zakon z dne 26. avgusta 1908, dež. zak. št. 15.

Ta paragraf se glasi, v kolikor se nanaša na mesto Ljubljano, sledeče:

„Poslance v § 3. (tega zakona) naštetih mest in trgov volijo neposredno vsi tisti občani, ki imajo po posebnem občinskem statutu mesta Ljubljane pravico voliti občinski zastop in ki niso po §§ 16. in 16 a volilnega reda za deželni zbor izključeni odnosno izvzeti od volilne pravice, ki v občinah s tremi volilnimi razredi spadajo v prvi in drugi razred in kateri plačujejo v tretjem razredu najmanj po osem kron cesarskega neposrednega davka na leto.“

Mesto Ljubljana ima tri volilne razrede, vendar pa gre v predležem slučaju samo za prvi in drugi volilni razred, ne pa tudi za tretjega, in razun tega izključitev ali izjema od volilne pravice po §§ 16. in 16 a tukaj nikakor ne pride v poštev.

Iz citiranega paragrafa volilnega reda za deželni zbor je razvidno, da pristojna deželnozborska volilna pravica samo občanom, da je ustanovljena torej na podlagi volilne pravice za občinske zastope, vsled česar je treba vpoštevati tukaj določila občinskega statuta za Ljubljano o volilni pravici za občinski svet ljubljanski.

§ 2. deželnega zakona z dne 5. avgusta 1887, dež. zak. št. 22, to je občinskega statuta za mesto Ljubljano, razločuje občane in vnanje. Občani so po tem paragrafu občinski domačinci in občinski družniki.

Prvi (občinski domačinci) tu ne pridejo v poštev, ker gre samo za volilno pravico občinskih družnikov. Po členu 1. § 7. deželnega zakona z dne 29. maja 1912, dež. zak. št. 29, (s katerim se je spremenila oblika § 7. deželnega zakona z dne 5. avgusta 1887., dež. zak. št. 22, to je občinskega statuta za mesto Ljubljano), so:

Občinski družniki so „oni avstrijski državljani, ki nimajo v občini domovinske pravice, a posedujejo tam kako hišo ali zemljišče, ali ki od svojega v občini samostojno izvrševanega obrta ali pridobninskega podjetja plačujejo direktni davek, oziroma oni, ki v občini stanujejo in tam od svojih drugih dohodkov davek plačujejo.“

Ta oblika § 7. se razlikuje od prejšnje v deželnem zakonu z dne 5. avgusta 1887. dež. zak. št. 22, (občinski statut za Ljubljano) v tem, da ta ustanavlja zahtevo bivališča za vse tri vrste občinskih družnikov (hišna ali zemljiška posest, davek od obrta ali podjetja), med tem ko je v § 7. nove, sedaj veljavne oblike ta zahteva pridržana samo za zadnjo skupino, ne pa tudi za prvi dve, ki tu edino prideta v poštev. Iz tega se mora z vso gotovostjo sklepati, da deželnozborska volilna pravica omenjenih skupin občinskih družnikov ni odvisna od njihovega bivališča v mestu Ljubljani, ker tudi občanstvo teh občinskih družnikov po sedaj veljavnih pravilih občinskega statuta za Ljubljano ni odvisno od njihovega bivališča. Občinski družnik je sedaj vsakdo,

če tudi nima v občini svojega bivališča, samo da plačuje prej omenjene davke. Če je pa kdo občinski družnik, potem je po § 13. deželnega zakona z dne 26. avgusta 1908., dež. zak. št. 15, opravičen za volitve v deželni zbor, če so dani drugi pogoji, (h katerim pa ne spada zahteva bivališča). Pripomnjeno bodi še, da zgoraj citirani paragraf volilnega reda za deželni zbor zahteve bivališča sploh nič ne omenja.

Vsekako omenja zahtevo bivališča v občini v drugih slučajih tako deželnozborski volilni red kakor tudi občinski zakon z dne 10. oktobra 1910., dež. zak. št. 31, vendar je pa popolnoma nedopustno, to zahtevo uporabljati v predležem slučaju, v katerem je, kakor se je pokazalo, ta zahteva postavno izključena.

To bi ne bila več interpretacija, ampak nedopustna sprememba zakona!

Pritožba je že zaradi tega neutemeljena. Nadalje je pa tudi napačno mnenje, da naj bi osebe, ki so vpisane v volilne liste mesta Ljubljane, in ki so upravičene voliti v oni kmečki občini, kjer stanujejo, po § 14., odstavek 5. deželnega zakona z dne 26. avgusta 1908., dež. zak. št. 15, izvrševale svojo deželnozborsko pravico v tej kmečki občini. Kajti § 14., odstavek 4. določa popolnoma jasno in natančno, da oni, ki imajo pravico voliti v volilnem razredu mest in trgov, ne smejo voliti v nobeni kmečki občini. Če naj bi bil ta 4. odstavek § 14. popolnoma brezpomemben, potem se more naslednji odstavek, (na katerega se pritožba opira), nanašati samo na take slučaje, v katerih ima kdo v več krajih v enem in istem volilnem razredu pravico voliti, na primer v več krajih mestne kurije. Potem sme seveda izvrševati svojo volilno pravico samo v onem kraju, kjer ima svoje bivališče. (Na to se naslanjajo črtanja v odločbi točka II.) Če ima pa kdo pravico voliti v več krajih in sicer v različnih volilnih razredih, to se pravi v enem kraju v mestni skupini, v drugem kraju pa v skupini kmečkih občin, potem se v tem slučaju uporablja 4. odstavek § 14. in dotični ne sme voliti v kuriji kmečkih občin, ampak samo v kuriji mest in trgov. C. kr. državno sodišče v tem, da se v odločbi pod točko III. one osebe, ki so vpisane v volilne liste mesta Ljubljane, a imajo tudi v kaki kmečki občini volilno pravico niso črtale, ampak se pustile notri, ne najde nobene protipostavnosti.

Končno se mora še pripomniti, da v pritožbi izraženi ugovor proti zakonu z dne 29. maja 1912., dež. zak. št. 29 ni upravičen. Ta deželni zakon je v deželnem zakoniku za vojvodino Kranjsko pravilno razglašen, se odteza torej sodnijski presoji glede njegove veljavnosti in se mora priznavati kot veljaven zakon. Vsekako se s tem zakonom razširi krog občinskih družnikov, ker se v tem zakonu pri prvih treh skupinah ne zahteva več bivališče v občini kakor v prejšnjem. Vsled tega se pomnoži seveda tudi število deželnozborskih upravičencev, vendar se pa zato ne more govoriti o kakem kršenju deželnega volilnega reda. Kajti ta pomnožitev deželnozborskih upravičencev je samo posledica v volilnem redu za deželni zbor rabljenega splošnega izraza

„občani“; (§ 13. deželnega volilnega reda). Ker je deželnozborska volilna pravica ustanovljena na podlagi volilne pravice za občinske zastope, potem se pod tem izrazom ne more razumeti samo onih oseb, ki so bile za časa izdaje določil deželnozborskega volilnega reda občani, ampak vse one, ki so po vsakokratnem stanju občinske zakonodaje občani, oziroma občinski družniki.

Iz vseh teh razlogov se pritožbi ni ugodilo.

(Razsodba c. kr. državnega sodišča z dne 14. januarja 1913., št. 417 iz l. 1912.)

* * *

Ta razsodba je načelne važnosti zaradi deželnozborskih volitev v mestnih skupinah po deželi, ker je ž njo že prejudicirano stališče glede volilne upravičenosti okoliških volilcev, ki plačujejo dotične davke v mestih.

Ustanovitev deželnega revizijskega urada.

Deželni odbor je sklenil v svoji XVII. seji dne 17. maja 1913, da se predloži deželnemu zboru predloga za ustanovitev lastnega revizijskega urada za revizije občin in njihovo nadzorovanje.

V to svrhu se nastavijo 4 revizorji, tako da bodo omogočene redne revizije, ki jih sedaj zaradi ogromnega drugega uradnega posla ni bilo mogoče izvrševati v toliki meri, kot je potrebno.

Potreba rednih občinskih revizij se je v zadnjem času, odkar so se pričele izvrševati, izkazala kot nujna. — Dokaz, da so revizije res potrebne, pa tudi zaželenne, je dejstvo, da prihajajo zlasti v zadnjem času, odkar poslujejo novi občinski odbori, deželnemu odboru neštene prošnje za revizije.

Sledeč tem prošnjam in da ustreže splošnim željam, je sklenil deželni odbor pomnožiti število občinskih revizorjev na štiri. — S tem je zopet storjen nov korak k izboljšanju občinske uprave; zato je sklep deželnega odbora samo s tega stališča toplo pozdravljati.

Izplačevanje užitninskih doklad in naklad na pivo in žganje.

Okrožnica

vsem županstvom na Kranjskem.

Štev. 8798. — Občinske doklade k užitnini in občinske naklade na pivo in žganje imajo oni boletni uradi, ki jih za občine pobirajo, koncem vsakega meseca po sklepu registrov odraţtati dotičnim občinam v roke župana ali njegovemu namestniku proti potrdilu.

Glede tega potrdila je nadzorništvo zavoljo sigurnosti tudi odredilo, da imata dotično pobotnico, v

zmislu § 53. občinskega reda, potrditi oziroma podpisati župan in en občinski svetovalec.

Zgodilo se je pa, da so nekateri župani kar za več mesecev naprej izročili dacarju neizpolnjene in le s svojim podpisom opremljene pobotnice. Te pobotnice je potem dacar koncem meseca izpolnil in zaračunal, pri čemer pa se znesek županu resnično oddanega denarja ni vselej vjemal s pobotnico.

Da se prepreči vsaka možnost morebitne zlorabe na označeni način podpisanih pobotnic, se vsem županstvom s tem prepoveduje izdajanje neizpolnjenih pobotnic in naroča, da jih imajo podpisati vsakokrat šele ob prejemu denarja.

Dalje opozarja deželni odbor še na neko napačnost.

Boletni uradi izročujejo občinske doklade in naklade vsak mesec s protispisom in pripravijo tudi pobotnico tako, da jo imata župan in občinski svetovalec ob prejemu denarja samo podpisati. Denar se oddaja večinoma osebno, večkrat se pa pošilja po pošti s protispisom in pobotnico vred.

Ker mora dacar večkrat sam iskati podpis občinskega svetovalca in nekatera županstva, ki dobivajo denar po pošti, ne vračajo podpisanih pobotnic takoj, temveč se morajo tiste večkrat šele zahtevati, se županstvom končno še naroča, da v teh slučajih podpisane pobotnice vedno takoj vračajo boletnim uradom, ker jim je samo na ta način omogočeno točno poslovanje.

Deželni odbor kranjski.

V Ljubljani, dne 29. maja 1913.

Za deželnega glavarja:

Dr. Ivan Zajc.

Prošnja za prispevke občin k zgradbi vajeniškega doma v Ljubljani.

Okrožnica

za vse občine na Kranjskem.

Štev. 8875. — Društvo za varstvo vajencev v Ljubljani bo s pomočjo Marije Svetinove ustanove v Ljubljani zgradilo „Vajeniški dom“, v katerem bo prostora za nad 100 vajencev. Vsprejemali se bodo vajenci iz cele dežele.

Omenjeno društvo se v pridjani prošnji obrača do tamošnje občine za podelitev prispevka v svrhu zgradbe prekornostnega „Vajeniškega doma“.

Deželni odbor toplo priporoča prošnjo v ugodno rešitev, ker se gre za pospeševanje velevažnega in občekoristnega podjetja.

Županstvo naj torej to prošnjo predloži čimprej občinskemu odboru v sklepanje, pri čemer naj se po možnosti nasvetuje dovolitev doneska vsaj od 10 do 50 kron.

Dovolitev doneska naj se naznani v frankiranem pismu „Društvu za varstvo vajencev v Ljubljani“.

Deželni odbor kranjski.

V Ljubljani, 14. maja 1913.

Za deželnega glavarja:

Lampe.

Prošnja se glasi:

Velečislano občinsko predstojništvo!

Ker se že dlje časa opaža propadanje obrtnega stanu na Kranjskem, začelo se je splošno na to delovati, da se po možnosti odpravijo razna zla, ki so vzrok njegovega propadanja.

Dočim je z ustanovitvijo c. kr. državne obrtne šole in zavoda za pospeševanje obrti v Ljubljani storjen že važen korak za napredek obrtništva, je posvetilo v letu 1912. ustanovljeno „Društvo za varstvo vajencev v Ljubljani“ svojo posebno pozornost oskrbi vajeniškega naraščaja.

Opaza se namreč, da so razmere med vajenci vseh obrtov v Ljubljani zelo slabe. Drage življenske razmere prisilijo mojstre, da izločijo vajence radi pomanjkanja prostora iz svoje družine. Trpi posebno mladina iz dežele, ki se mora vsled tega dostikrat potikati, ko pride v mesto, v človeškem življenskim potrebam popolnoma neprimernih stanovanjih, le premnogokrat zaide povrh še v slabo družino, kjer propade telesno in duševno.

Da se obvarje mladina, sklenilo je zato društvo za varstvo vajencev s pomočjo raznih ustanov in prispevkov javnih oblasti sezidati v Ljubljani „Vajeniški dom“, v katerem bodo dobivali stanovanje, hrano in vso oskrbo pred vsem taki zunanji vajenci iz dežele, ki ne morejo dobiti domače oskrbe pri mojstrih ali pa sorodnikih.

Ker bodo gojenci vajeniškega doma pod nadzorstvom, se bo obvarovalo na ta način veliko mladine, ki se bo vračala iz mesta na deželo zdrava in dobro izučena in ki bo raznesla napredek obrtništva po celi deželi.

Koliko vrednosti pa je za vsak kraj — po mestih, kakor tudi po deželi, — če ima dobre obrtnike, vedo ceniti posebno tam, kjer jih je do sedaj primanjkovalo.

Vajeniški dom bo stal na posestvu Marije Svetinove ustanove ob Dunajski cesti in je za njegovo zgradbo že vse pripravljeno.

Ker pa društvo nima še celotnega pokritja za razmeroma veliko stavbo, obrača se z uljudno prošnjo tudi na vse občine na Kranjskem, da po možnosti prispevajo z enkratnim doneskom za stavbo vajeniškega doma, ki bo gotovo rodil obilo koristi za celo deželo.

Za blagohotno naklonjenost pa izreka društvo svojo toplo zahvalo v naprej.

Predsednik društva za
varstvo vajencev:

Evgen Jarc l. r.

Upravitelj Marija Svetinove
ustanove:

Ivan Sušnik l. r.

Iz XVI. seje dežel. odbora kranjskega dne 10. maja 1913.

Šolske zadeve.

Za zgradbo nove šole v Stranjah se dovoli najetje posojila občini Županje njive 10.500 K, občini Stranje 5000 K in občini Bistersica 4500 K.

Cestne zadeve.

1. Pritrdi se predlogu dež. komisije za agrarne operacije, da se odda zgradba cest Dane-Nadlesk, Nadlesk-Pudob, Nadlesk-Staritrg in Žerovnica-Grahovo podjetnikom Fran Ružič in Fran Perčič za 44.805 K.

2. Zgradba mostu na občinski cesti Slavina-Koče se odda podjetniku K. Herzan v Pragi.

3. Razpiše se korektura deželne ceste Ivančna gorica-Muljava.

4. Preložitev ceste Studor-Bohinjska Srednja Vas se odda podjetniku Ivanu Markežu v Bohinjski Bistrici, zgradba mostu pri Sv. Janezu v Bohinju pa Ivanu Ogrinu v Ljubljani.

Gasilske zadeve.

1. Županstvu Žužemberk se dovoli 1200 K izredne podpore za gasilske namene.

2. Gasilnemu društvu v Rašici se dovoli 400 K podpore.

3. Gasilnemu društvu na Verdu se dovoli izredna podpora 1000 K za nabavo nove brizgalne.

4. Gasilnemu društvu na Blokah se dovoli za sedaj 500 K podpore.

5. Prošnja zveze prostovoljnih gasilnih društev na Kranjskem za povrnitev 63 K, ki jih je izplačala trem ponesrečenim gasilcem se odkloni, ker ima le deželni odbor pravico podeljevati take podpore.

Občinske zadeve.

Z ozirom na nek slučaj se sklene, da prične teči 14 dnevni rok za vložitev pritožbe proti sklepom občinskega odbora, katerih ni treba objaviti, od dneva seje občinskega odbora.

Hudourniki.

1. Rok za plačilo prispevkov udeležencev k stroškom za zgradbo hudournikov Račeva in Sora se podaljša za tri mesece.

2. Za razširjenje zgradbenih del pri hudourniku Želimljica dovoli deželni odbor predujemoma 15.000 K, kateri znesek se povrne deželi iz stavbnega fonda, ki se ima za ta dela na novo ustanoviti.

Razno.

1. Podpolkovnik v p. Ladislav plem. Benesch je podaril deželnemu odboru dva posnetka slik, ki predstavljata njega kot poročnika pri 17. domačem pešpolku v dveh bitkah pri Kustoci. Na eni sliki je tudi prostak Marušič, ki je tega hrabrega častnika rešil ujetništva. Ker je originalne slike podarilo pl. Beneschu c. i. kr. vojno ministrstvo v priznanje za njegovo izredno hrabrost in ker so te slike tesno združene z

zgodovino domačega pašpolka, se podarjene slike izročijo deželnemu muzeju, da jih razstavi.

2. Za korno streljanje, ki se vrši meseca junija, se podarijo 3 častna darila v skupni vrednosti 1200 K.

3. Sklene se sprejeti železniškega ministra barona Forsterja, ki si bo ogledal zgradbo Belokranjske železnice in deželno električno centralo na Završnici, kot gosta dežele Kranjske.

4. Društvu za raziskavanje podzemeljskih jam se dovoli 500 K podpore.

5. Komisiji za pogozdovanje Krasa se dovoli izredna podpora 1500 K, da znova pogozdi po požaru vničene nasade.

Iz XVII. seje dež. odbora kranjskega dne 17. maja 1913.

Osebne zadeve.

1. Deželni zdravstveni tajnik dr. Fran Dolšak se stalno namesti in pomakne v IV. plačilni razred.

2. Abs. pravnik Venceslav Polak se imenuje konceptnim praktikantom.

3. Pogodbenim uradnikom za sestavo statistike o občinskih dohodkih in izdatkih se imenuje Franc Mercina, občinski tajnik v Mostah.

Deželna banka.

Razpiše se drugo mesto vodilnega uradnika pri deželni banki. Plača se določi po dogovoru.

Cestne zadeve.

1. Zgradba železno-betonskega mostu čez Kamniško Bistrico pri Stranjah se odda podjetniku Scagnetti.

2. Za zgradbo mostu na občinski cesti Breg-Sajevec v občini Ribnica se dovoli 120 K podpore.

3. Izdela se načrt zakona za vpeljavo takš za avtomobilni promet po reški deželni cesti in na deželni cesti na Blokah.

Železnice.

Za napravo postajališča Lipovec se izplača ostanek že dovoljene deželne podpore v znesku 500 K.

Vodna preskrba.

Za napravo vodnjaka v Hrastju pri Postojni se dovoli običajni deželni prispevek.

Hudourniki.

1. Za zgradbo hudournika Soseskin potok v občini Zagorje ob Savi se deželna vlada vnovič naprosi, da dovoli vsaj 70% državni prispevek.

2. Za plačilo prispevkov udeležencev za uravnavo potoka Radomlje se dovoli pet letnih obrokov in zaračunijo 4 1/2% obresti.

Živinoreja.

V licenčnovalno komisijo za ljubljansko okolico se imenuje za člana Žitnik Franc v Lanišah, za namestnika Miha Dimnik v Jaršah, za živinozdravniškega izvedenca pa c. kr. okrajni živinozdravnik Josip Šink.

Ribarstvo.

Okrajnemu ribarskemu odboru za Kranjsko se dovoli 1500 K za leto 1913.

Gasilstvo.

1. Deželni gasilski zvezi, ki je strokovni organ deželnega odbora, se dovoli, da sme uporabljati deželni grb.

2. Tej zvezi se dajo za uradno uporabo prostori v deželnem dvorcu.

Razno.

1. Društvu za varstvo deklet, ki se priselijo iz Avstrije v Kajiro, se dovoli 500 K podpore.

2. Pritrdi se predlogu deželne vlade, da se opusti Suknarska steza v Ljubljani.

Iz XVIII. seje dež. odbora kranjskega dne 24. maja 1913.

Osebne zadeve.

Provizorni bančni uradnik Janko Hočevnar se stalno namesti.

Šolstvo.

1. Deželnemu šolskemu svetu se predlaga, da se opusti stalno suplentsko mesto na ljudskih šolah v Ljubljani.

2. Deželnemu šolskemu svetu se odgovori, da deželni odbor ni v položaju prevzeti za c. kr. državno realko v Ljubljani bremena, ki bi presegala dosedanje dajatve dežele, ker je nastanitev te šole le edina skrb države, ne pa lokalnih faktorjev.

Deželne elektrarne.

Električni daljnovod se napelje iz deželne elektrarne ob Završnici do Kranja.

Vodna preskrba.

Naprava napajališča v Radencih se odda Valentinu Maleriču.

Hudourniki.

Pritrdi se predlogu deželne vlade, da se izvrše dela za uravnavo Kamniške Bistrice v lastni režiji.

Železnice.

Deželni odbor se obrne na železniško upravo s prošnjo, da uvede še en osebni vlak na gorenjski progi, ki je odpadel vsled upeljave brzovlaka.

Razno.

1. Ker je „Kino-Metropol“ v deželnem gledališču predvajal razne — moralni čut žaleče kinematografske predstave, se deželno gledališče za to podjetje zapre.

2. V deželni zdravstveni svet se imenujeta zastopnikom deželnega odbora gg. deželni odbornik dr. Ivan Zajec in prosekotor dr. Ivan Plečnik.

3. Za komasacijo zemljišč na Vinici sklene deželni odbor dovoliti zdatno podporo, če se bo ta komasacija vzorno izvršila.

Iz XIX. seje deželnega odbora kranjskega, dne 31. maja 1913.

Zdravstvo.

Pobiranje zdraviliške takse v Toplicah se odda zdraviliški komisiji za čas, dokler bo trajalo gerentstvo v Toplicah.

Občinske zadeve.

Deželni vladi se predlaga razpust občinskega odbora v Spodnjem Logu pri Kočevju.

Šolstvo.

Obrtno-nadaljevalni šoli v Metliki se dovoli za leto 1913. — K 900 podpore.

Cestne zadeve.

Zgradba železnobetonskega mostu čez Kokrico na okrajni cesti Kranj-Bobovek se odda tvrdki Rella in nečak.

Železnice.

Pritožbi Ivana Zupana iz Kranjske gore proti sklepu občinskega odbora radi naprave postajališča Gozd-Martuljek se zavrneta.

Razno.

1. Z ozirom na razne napade v časopisju na gospoda deželnega glavarja, ki segajo celo v njegovo privatno življenje, sklene deželni odbor soglasno zaupnico gospodu deželnemu glavarju, odločno obsojajoč vse te napade.

2. Z ozirom na vprašanje od strani županstev, če je res, da nalaga „Prva češka zavarovalna družba za življenje“ svoje denarje v Jugoslovanskih deželah, se županstvom pojasni, da to ne odgovarja resnici, ker ta družba nima na Kranjskem niti nepremičnin niti ne naloženega denarja v deželnih papirjih.

Vprašanja in odgovori.

68. Županstvo v Ž.

Vprašanje:

Ali je veljavna pritožba v zadevi volitev v krajni šolski svet, če gre potom županstva ali ne? — V tukajšnji občini je bila vložena pritožba in je bila volitev vseeno ovržena, četudi ni bila pritožba vložena potom županstva.

Odgovor:

Na Vaše vprašanje dobite vsa pojasnila v § 6. zakona z dne 23. oktobra 1912, dež. zak. št. 66 (o šolskem nadzorstvu). Tam je popolnoma natančno določeno, da je vlagati pritožbe proti volitvam v krajni šolski svet pri okrajnem šolskem svetu, ki odloča o njih.

Županstvo nima s temi pritožbami ničesar opraviti, zato se tudi ne vlagajo pri županstvu. Sicer pa vidite, da se je pritožba rešila s tem, da so bile volitve razveljavljene, kar bi se ne bilo zgodilo, če bi bila pritožba nepravilna.

69. Gosp. I. E. v T.

Vprašanje:

Ali sme gerent sam odrediti, da se izvrše občinske volitve pri njem, in ne ondi, kjer je bilo županstvo popred? Gerent je v središču občine in ima primerne lokale. — Ali je treba za to dovoljenja, in kje ga je iskati?

Odgovor:

Volilni red ne določa izrečno, kje naj bo volilni lokal, pač pa pravi § 25. občinskega volilnega reda, da mora biti kraj določen. Določiti ima volilni lokal občina sama, torej občinski odbor odnosno v Vašem slučaju gerent sam, ki je namestnik občinskega odbora.

Iz tega sledi, da za določitev volilnega lokala ni treba prav nikakega dovoljenja od kaknega višjega oblastva, — pod pogojem seveda, da je kraj za volitve res primeren.

Opozarjamo pa, da mora biti lokal v razglasu o volitvah naveden in označen, ker bi se utegnili sicer veljavnost volitve od ene ali druge nasprotnne strani izpodbijati.

70. Okrajni cestni zastop K. g.

Vprašanje (na d. o.):

Ali je okrajni cestni odbor obvezan napraviti na razpotjih kažipote, svarilne deske z napisi za avtomobile, zaradi hitre vožnje, za podlaganje cokelj i. t. d.?

Odgovor (ur. od d. o.)

Po § 1. zakona z dne 26. septembra 1874 dež. zak. št. 27 je smatrati cestne roke (cestokaže, kažipote), dalje svarilne table vsake vrste za k cesti spadajoče stvari.

Iz tega sledi, da mora za te stvari skrbeti tisti, ki ima po zakonu skrbeti za dotične ceste same. — Ako gre torej v predležečem slučaju za naprave na okrajni cesti, potem je vsekako okrajni cestni odbor dolžan poskrbeti za kažipote in svarilne table na njej.

71. Županstvo v T.

Vprašanje (ur. na d. o.)

Prosimo za navodilo: Kako naj se iztira iz občine hlapca J. J., ki daje povod javnemu pohujšanju? — Zlasti se pohujšujejo otroci in nedorasli, ki vedo za ponočna pota dotičnega hlapca.

Odgovor: (ur. od d. o.)

Za to, da občina komu prepove bivanje v svojem okolišu, morajo biti že tehtoviti vzroki. Vsekako je tak vzrok pohujšanje, ki ga kdo mladini daje, akoravno se deželnemu odboru čudno vidi, da bi J. J.-a pri njegovih nočnih pohodih zasledovali otroci in nedorasli dečki, ker se da vendar težko misliti, da bi se otroci in nedorasli dečki zavedali, kaj tiči za takimi pohodi, razen če so že pokvarjeni, kar bi bilo gotovo vsega obžalovanja vredno. Tudi bi gotovo ne bilo umestno, če bi stariši svojim otrokom nudili priliko, da bi ponoči kaj takega opazovali!

Ne glede na vse to pa je stvar občine oziroma občinskega odbora, da sklepa o tem, je li J. J.-a radi pohujšljivega življenja odpraviti iz občine. Če občinski odbor spozna, da je njegova odstranitev potrebna, potem naj določi čas, v katerem ima občino zapustiti. Pri tem naj se občinski odbor po možnosti ozira na to, da njegove gospodinje ne spravi v preveliko zadrego, ker je ob tem času gotovo težko dobiti možko delavno moč.

O občinskem sklepu naj županstvo obvesti J. J.-a pismeno s pozivom, da v določenem času zapusti občino in dostavkom, da mu je prosto pritožiti se zoper to na c. kr. okrajno glavarstvo.

Ako bi J., potem ko je občinski sklep stopil v moč, v določenem času ne zapustil občine, je županstvu na voljo dano, prositi pri c. kr. okrajnem glavarstvu, da ga z žandarmerijo izžene iz občine.

Književnost.

Roža sveta. Spisal J. R. Haggard, poslovenil J. M. Povest iz tretje križarske vojske. K 2-80; vezana v platnu K 3-90.

Ta krasna povest je izšla kot XVIII. zvezek „Ljudske knjižnice“ v zalogi „Katoliške Bukvarne“ v Ljubljani.

Kakor so povesti „Dekle z biseri“, „Skozi puštinje in puščavo“, „Janez Nevolja“ itd. zares pravi biseri pripovednega slovstva, — tako je tudi povest „Roža sveta“, ki bo zavzela brez dvoma med njimi prvenstvo. — „Roža sveta“ je ena najlepših povesti, kar jih pozna svetovno slovstvo; njena snov je zajeta iz časa križarskih vojsk, in sicer iz one dobe, ko je bila premagana krščanska vojska pri Hatinu in je padel Jeruzalem v roke Saracenov pod vladarstvom mogočnega, vendar pa tudi velikodušnega sultana Salah-ed-dina (Saladina), kakor smo brali v zgodovini.

Umetnost pisateljeva se kaže zlasti v popisu krvave bitke, v kateri je modri in hrabri sultan Saladin porazil krščansko vojsko, ker so njeni voditelji pozabili na prvo Kristusovo zapoved ljubezni in sloge. Celo dejanje povesti je kratko rečeno skozi in skozi zanimivo, nad vse privlačno ter naveže čitatelja tako, da ne more knjige odložiti, dokler je ne prebere.

Povest vsem slojem najtopleje priporočamo. — Brali smo jo z zanimanjem mi in z zanimanjem jo bodo brali drugi.

Salomonovi rudniki. Spisal J. R. Haggard, poslovenil J. M.

Afrikanska povest. Cena broš. K 1-60, v platnu K 2-40.

Le malo povesti imamo Slovenci, ki bi nučile čitatelju poleg zanimive vsebine tudi možnost spoznavati tuje dežele in seznanjati se s čudnimi šegami in običaji nam neznanih divjih narodov. Slavni angleški pisatelj Haggard je postal ravno radi tega svetovno znan, ker zna v svojih čudovitih potnih povestih, ki so skozi in skozi prepletene z najbolj čudnimi dogodki, tako izborna naslikati tudi čuda pokrajin in prebivalcev, mimo katerih pelje čitatelja.

V tej povesti s spretnostjo in zanimivostjo odgrinja čitatelju skrivnosti Afrike ter ga seznanja najprej s strašnimi težavami, s katerimi je zvezan prehod skozi puščavo čez gore, pokrite z večnim snegom in ledom. Nato pa pripelje svoje junake v deželo, kjer se nahajajo bajni rudniki, iz katerih je črpal kralj Salomon svoje dijamante in dragocenosti in kjer je dobil slonovo kost za svoj slonokoščeni prestol.

Povest je zanimiva, zato jo priporočamo. Dobi in naroča se v „Katoliški Bukvarni v Ljubljani“.

Raznoterosti.

Zaznamek sejmov v „Družinski Pratici“.

Slavna županstva po Slovenskem založništvo naše „Družinske Pratique“ vljudno prosi, naj mu čimpreje, zanesljivo pa do 15. junija naznanijo vse morebitne premembe ali pomote v letošnjem zaznamku naše „Pratique“, ker je nujno želeti v korist občin kakor tudi občinstva, da so zaznamki strogo natančni. Na poznejše prijave bi se žal ne mogli ozirati. Naslovi naj se dopisnica: Družinska Pratika, Ljubljana.

Avstrija po veri in narodnosti. Leta 1910. so našli v naši državni polovici 28,571.934 prisotnih prebivalcev. Izmed teh jih je

katoiško-rimskih	22,530.169	ali 78.85 %
katoiško-grških	3,417.223	„ 11.96 %
katoiško-armenskih	2.235	„ 0.008 %
skupaj tedaj	25,949.627	ali 90.82 %

vsega prebivalstva;

pravoslavni	667.065	ali 2.33 %
protestantov	588.686	„ 2.05 %
izraelitov	1,313.687	„ 4.59 %
brezvercev	20.789	„ 0.07 %
mohamedancev	1.446	„ 0.005 %

vsega prebivalstva.

Poleg teh je pri nas še nekaj drugih verstev, kot na pr.: anglikanci, menoniti, unitarci, lipovanci in hernhutovci.

Po narodnostih se Avstrija deli sledeče:

Nemcev je	9,950.266	ali 35.58 %
Čehov	6,435.983	„ 23.02 %
Poljakov	4,967.984	„ 17.77 %
Rusinov	3,518.854	„ 12.58 %
Slovencev	1,252.940	„ 4.48 %
Srbohrvatov	783.334	„ 2.80 %
Italijanov	768.422	„ 2.75 %
Rumunov	275.115	„ 0.98 %
Madjarov	10.984	„ —

vsega prebivalstva.

Vseh avstrijskih Slovanov je tedaj 16,959.095 ali 60.65 % vsega prebivalstva. Zanimivo je, da Slovani napredujemo: leta 1900. nas je bilo 60.44 %, l. 1890. pa 60.14 %. V isti meri pada število Nemcev: 1890 jih je bilo še 36.05 %, l. 1900. pa še 35.78 %.

Vžitninski davek je prinesel državi leta 1911. 423,900.000 K, 30,600.000 kron več kakor leta 1910. Žganje je dalo 106,600.000, špiritove drože 760.000, nadzorna pristojbina za denaturiranje špirta 1,100.000, pivo 87,800.000, sladkor 159,900.000, petrolej 26,100.000, vino 13,500.000, meso 18,000.000, drugi predmeti 1,700.000, vžitninski zakupi 5,900.000, dohodarstvene varščine 2,040.000 kron.

Koliko bi stala evropska vojna? Pariški vseučiliški profesor dr. Charles Richet je napravil proračun stroškov za evropsko vojno, ki seveda ni popolnoma točen, vendar pa kaže približne številke take vojne. Ako bi izbruhnila vojna med trozvezo in trojnim sporazumom, bi bile evropske države prisiljene, da mo-

bilizirajo 20 milijonov vojakov, od katerih bi 10 milijonov poslale na bojno polje. Po uradnih podatkih bi mobilizirale na suhem in na morju: Nemčija 3.600.000, Anglija 1.500.000, Francija 3.400.000, Italija 2.800.000, Avstrija 2.600.000, Rumunija 300.000 in Rusija 7.000.000 vojakov, skupaj tedaj 21 milijonov mož. Stroški pa bi znašali vsak dan v milijonih: Prehrana čet (ob sedanjih cenah) 60, oskrba konj 5, plača vojakom 21, plača delavcem v arzenalih in lukah 5, mobilizacija 10, prevoz hrane, opreme in orožja 19, municija: pešci (10 kartonov patron na dan) 19, topništvo (10 strelav za vsak top na dan) 6, pomorsko topništvo (2 strela iz vsakega topa na dan) 18, oprema vojske, razdeljena na 10 dni, vsak dan 20, saniteta (500.000 ranjenih in bolnih po 5 K dnevno) 25, kretanje brodovja 24, izguba na davku (25%) 48, podpora potrebnim (desetina prebivalstva, za osebo 80 vin. dnevno) 32, rekvizicije, poškodovanje hiš, mostov, cest itd. 9, skupaj tedaj 261,3 milijonov na dan! V resnici pa bi bili stroški še veliko večji, ker bi se nedvomno vse silno podražilo in se mora računati izrabo vojnega materiala.

Svarilo. — V slučaju smrti kakega avstrijskega državljana v Ameriki nastane večkrat potreba, da pooblastijo sorodniki umrlega kako v Ameriki stanujočo osebo, ki naj zanje potrebno ukrene, da se uveljavi njih dedinska pravica. Kakor dokazujejo poročila posameznih konzulatov, posreči se neštetokrat posameznim agentom, zakotnim pisarjem,

gostilničarjem v Ameriki, katerih dediči v domovini niti ne poznajo, s posredovanjem prijateljev in sorodnikov umrlega, od teh dedičev dobiti pooblastilo. V takih slučajih ti ljudje navadno poneverijo celo zapuščino ali vsaj njen velik del. Da se odvrnejo take nepravilike, je c. kr. pravosodno ministrstvo v svojem ukazniku št. 10 dne 1. junija 1910 strankam v domovini priporočilo, da naj se te v vsakem takem slučaju obrnejo s prošnjo za posredovanje na dotične c. in kr. konzulske oblasti. Te imajo dovolj moči, da se uspešno potegnejo za pravice udeležencev. V pooblastilu, izdanem za c. in kr. konzulsko oblast, se pa mora vselej preklicati vsa prejšnja, tretjim osebam že izdana pooblastila. Ker se je v zadnjem času zapazilo, da se zgoraj omenjene nepravilike množe, se ljudstvo na to posebno opozarja.

Občinski in posojilniški tajnik in organist,

vešč slovenskega, nemškega in hrvaškega jezika, v vseh občinskih, združnih, društvenih in zemljiško-knjižnih zadevah dovršeno praktičen, z višjo glasbeno naobrazbo, službujoč nad 18 let na večjih krajih, zanesljiv, trezen in strogo rednega življenja

želi premeniti službo

takoj ali v doglednem času na Slovensko. Pojasnila pri „Občinski Upravi“.

4—5

Kranjska deželna banka v Ljubljani

v deželnem dvorcu — vhod v Gosposki ulici 2.

Obresluje hranilne vloge po

$4\frac{1}{2}\%$

brez vsakega odbitka. Obresti se pripisujejo glavnici polletno. Vloge v tekočem giro-računu in na blagajniške liste po najugodnejših pogojih.

Daje komunalna posojila

občinam, okrajnim in šolskim odborom ter zdravstvenim zastopom, v

$4\frac{1}{2}\%$

komunalnih zadolžnicah.

Hipotekarna posojila

v zastavnih listih po

$4\frac{1}{2}\%$.

Eskomptuje menice denarnih zavodov in daje lombardna posojila. Prodaja lastne pupilarno-varne komunalne zadolžnice in zastavne liste.

Banka je pupilarno varen zavod ter jamči zanjo dežela Kranjska.

Uradne ure za stranke vsak delavnik od pol 9. ure dopoldne do 1. ure popoldne.